

11. Zhalinskiy, A. and Rerikht, A. (2001), *Vvedenie v nemetskoe pravo* [Introduction to German law], Spark, Moscow, Russia.
12. Venediktov, V.S., Inshyn, M.I., Klyuev, O.M., Kulish, A.M., Muzychuk, O.M. and Popov S.V. (2006), *Orhanizatsiyno-pravovi zasady upravlinnya derzhavnoyu sluzhboyu v Ukrayini : naukovopraktichniy posibnyk* [Organizational legal foundations of civil service administration in Ukraine : research and practice textbook], Vyd-vo Kharkiv national university of internal affairs, Kharkiv, Ukraine.
13. Inshyn, M.I. (2010), *Pravove rehulyuvannya sluzhbovo-trudovoyi diyalnosti derzhavnykh sluzhbovtsiv yak osoblyvoyi katehoriyi zaynyatoho naseleennya Ukrayiny : navchalnyi posibnyk* [Legal regulation of service labour activity of civil servants as a special category of employed population of Ukraine : textbook], FINN, Kharkiv, Ukraine.
14. Ternytskyi, S.M. (2010), “ Legal regulation of competitive civil servants’ vacancies filling”, Thesis abstract for Cand. Sc. (Jurisprudence), 12.00.05, Kharkiv national university of internal affairs, Kharkiv, Ukraine.

УДК 378 (477)

СУТНІСТЬ, ПОНЯТТЯ І ПРИЗНАЧЕННЯ ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ УКРАЇНИ

Корольов Ю.О., к.ю.н., доцент

*Університет митної справи та фінансів,
вул. Володимира Вернадського, 2/4, м. Дніпро, Україна*

У статті проаналізовано сутність, поняття і призначення вищих навчальних закладів України. Показано роль вищих навчальних закладів України в підготовці висококваліфікованих кадрів (здобувачів вищої освіти) для професійної діяльності.

Ключові слова: вищі навчальні заклади, організація й діяльність, сутність, поняття, призначення, підготовка, фахівці, професійна діяльність.

СУЩНОСТЬ, ПОНЯТИЕ И НАЗНАЧЕНИЕ ВЫСШИХ УЧЕБНЫХ ЗАВЕДЕНИЙ УКРАИНЫ

Королев Ю.А.

Университет таможенного дела и финансов, ул. Владимира Вернадского, 2/4, м. Днепро, Украина

В статье проанализированы сущность, понятие и назначение высших учебных заведений Украины. Показана роль высших учебных заведений Украины в подготовке высококвалифицированных кадров (соискателей высшего образования) для профессиональной деятельности.

Ключевые слова: высшие учебные заведения, организация и деятельность, сущность, понятие, назначение, подготовка, профессионалы, профессиональная деятельность.

ESSENCE, CONCEPT AND PURPOSE OF HIGHER EDUCATIONAL INSTITUTIONS OF UKRAINE

Korolov Yu.O.

University of Customs and Finance, str. Volodymyr Vernadsky, 2/4, Dnipro, Ukraine

The essence, concept and purpose of higher educational institutions of Ukraine are analyzed. The role of organization and activities of the higher educational institutions of Ukraine in training high-qualified personnel (seekers of higher education) for professional activities is shown.

Regulatory legal definition of a higher educational institution of a separate type of establishment, which is a legal entity of private or public law, acts in accordance with the issued certificate on educational activities at certain levels of higher education, conduct scientific, scientific technical, innovative and/or methodological activities, ensures organization of educational process and acquisition of higher education, postgraduate education for individuals taking into account their vocations, interests and capabilities.

The main purpose of the higher educational institutions of Ukraine is determined by each person irrespective of their sex, race, nationality, social and material state, line of work or nature of occupation, worldview, party affiliation,

religious beliefs, physical condition and other circumstances, provided by extensive network of educational institutions based on state and other forms of ownership, open character of educational institutions, creation of conditions for choosing an education profile according to capabilities and interests of citizens, various forms of education.

Thus a practice of organization and activities of the higher educational institutions of Ukraine is an important factor of socio-economic development of the state. In turn, higher educational institutions are state institutions and thus should be outside of state intervention.

Today higher educational institutions of Ukraine operate in an environment that assesses them in terms of productivity and competitiveness; they are required to be profit-making and to promote economic competitiveness and development of states. The organization and activities of the higher educational institutions is now more private product that public good: teaching staff is considered as a service provider, students – as its consumers.

Building the system of higher educational institutions of Ukraine, the state invests in its own future as this social sphere is devoted to satisfy interests and needs of seekers of higher education in quality professional training, socialize, promote a formation of young citizens' civic consciousness, pro-active approach to life in social and administrative legal processes.

Key words: higher educational institutions; organization and activities; essence; concept; vocation; training; specialists; professional activity.

Здійснення реформування вищої освіти в Україні вимагає сучасного наукового теоретичного дослідження щодо організації та діяльності вищих навчальних закладів у нових соціально-економічних умовах, які спонукають вищі навчальні заклади здійснювати організацію й діяльність у ринкових умовах – в умовах конкурентоспроможності.

Закон України «Про освіту» від 23 травня 1991 р. № 1060-ХІІ не дає конкретного визначення поняття «навчальний заклад» або «вищий навчальний заклад» [11].

У Стратегії модернізації України визначається ставлення до освіти як до другорядного сектора, як до витратної частини державного бюджету; зазначається катастрофічний занепад матеріально-технічної бази, старіння й неадекватне відтворення педагогічних кадрів; низька заробітна плата викладачів вищих навчальних закладів; застаріла й неефективна система управління та фінансування; заплутаність і недосконалість освітнього законодавства тощо [8].

Учений-юрист Л.С. Шевченко звертає увагу на те, що мережа юридичних вищих навчальних закладів в Україні становить 288 вишів разом із відокремленими підрозділами; а також на невідповідність підготовки фахівців потребам ринку праці; низьку привабливість українських юридичних вищих навчальних закладів для іноземних студентів тощо [13].

Н.Л. Губерська підкреслює, що вищі навчальні заклади як учасники освітньо-виховного процесу системи вищої освіти об'єктивно залучаються в різноманітні публічно-правові відносини, участь у яких потребує належного наукового обґрунтування й законодавчого врегулювання [3, с. 99].

Мета статті – дослідження сутності, поняття, призначення вищих навчальних закладів України в сучасних ринкових умовах – в умовах конкурентоспроможності.

Поняття «заклад» в освітніх законодавчих і нормативно-правових актах сьогодні не використовується. Водночас у профільних освітніх законодавчих актах подано визначення типів навчальних закладів. Різновидом закладів є вищі навчальні заклади України.

Так, учені-юристи подають поняття, запропоноване у Великому тлумачному словнику сучасної української мови, а саме: заклад – це «установа з певним штатом службовців і адміністрацією, що працюють у якій-небудь галузі освіти, науки, культури і т. ін.» [2, с. 395].

Виходячи із цього, Р.Г. Валєєв визначає, що навчальний заклад – заклад (різновид організації) з певним штатом службовців і адміністрацією, що відповідно до наданої ліцензії здійснює освітню діяльність з метою задоволення освітніх потреб і забезпечення права людини на освіту [1, с. 77].

При цьому І.І. Литвином підкреслюються, що навчальний заклад, як і будь-яка інша юридична особа, є колективним і штучним утворенням, умови та порядок організації (створення) якого визначаються Законами України [9, с. 99].

У Вікіпедії визначено, що вищий навчальний заклад – освітній, освітньо-науковий заклад, який заснований і діє згідно із законодавством про освіту, має один із чотирьох рівнів акредитації, реалізує відповідно до наданої ліцензії освітньо-професійні програми вищої освіти за певними освітніми та освітньо-кваліфікаційними рівнями, забезпечує навчання, виховання і професійну підготовку осіб

відповідно до їхнього покликання, інтересів, здібностей і нормативних вимог у галузі вищої освіти, а також здійснює наукову й науково-технічну діяльність [4].

Згідно зі ст. 1 Закону України «Про вищу освіту» від 1 січня 2002 р. № 2984-III, вищий навчальний заклад – освітня, освітньо-наукова установа, яка заснована й діє відповідно до законодавства про освіту, реалізує згідно з виданою ліцензією професійні програми вищої освіти за відповідними освітніми й освітньо-кваліфікаційними рівнями, забезпечує навчання, виховання і професійну підготовку осіб відповідно до їхніх схильностей, інтересів, здібностей і нормативних вимог у сфері вищої освіти, а також здійснює наукову та науково-технічну діяльність [7].

Так, Ю.Ф. підкреслює, що вищий навчальний заклад – освітній, освітньо-науковий заклад, який реалізує згідно з наданою ліцензією освітньо-професійні програми вищої освіти за певними освітньо-кваліфікаційними рівнями, забезпечує навчання, виховання та професійну підготовку осіб відповідно до їхнього покликання, інтересів, здібностей і нормативних вимог у галузі вищої освіти, а також здійснює наукову та науково-технічну діяльність [6, с. 100].

Н.М. Панькова визначає, що *академічний інноваційний вищий навчальний заклад* – це складна система, в якій фундаментальна освіта й дослідницький процес доповнені перспективою трансформації вищого навчального закладу в підприємницьку структуру, що готує висококваліфікованих фахівців, затребуваних на ринку праці [10, с. 164].

В.В. Астахов звертає увагу на те, що комплексне дослідження законодавства про освіту, а також сутність освітньої діяльності, здійснюваної вищими навчальними закладами, дали змогу сформулювати поняття вищого навчального закладу й виявити критерії диференціації вищих навчальних закладів. Тому повне визначення вищого навчального закладу, причому незалежно від форми власності, має виглядати так: вищий навчальний заклад є освітньо-науковою некомерційною організацією, яка:

- здійснює свою діяльність у передбачуваних законодавством про освіту організаційно-правових формах;
- реалізує програми вищої та, як правило, післявишівської й додаткової професійної освіти, а також інших рівнів освіти на підставі ліцензії, виданої уповноваженим органом державної влади;
- об'єднує науково-педагогічні кадри високої кваліфікації;
- здійснює підготовку навчальних, навчально-методичних і наукових праць;
- проводить науково-дослідну діяльність із фундаментальної і прикладної тематики за своїм профілем;
- інтегрує навчальний і науковий процеси; бере участь у регіональному, державному й міжнародному освітньому та науковому співтовариствах [12].

Учені гуманітарних наук в Україні визначають, що вищий навчальний заклад – це важливий соціальний інститут, у якому створюються громадські блага (освітні послуги) і нормативи, зразки поведінки, взаємини в колективі й із зовнішнім середовищем – із зацікавленими сторонами (зовнішніми партнерами, клієнтами, органами влади тощо).

Європейська конвенція Ради Європи про визнання кваліфікацій, що належать до вищої освіти, в Європейському регіоні (від 11 квітня 1997 р.) визначає вищий навчальний заклад як установу, яка надає вищу освіту й визначається повноважним органом держави такою, що становить її систему вищої освіти.

З урахуванням цього й аналізу законодавчих і нормативно-правових актів нормативно-правове визначення вищого навчального закладу закріплено в Законі України «Про вищу освіту» від 1 липня 2014 р. № 1556-VII, а саме:

- 1) у п. 6 ст. 1 Закону подано, що *вищий військовий навчальний заклад (вищий навчальний заклад зі специфічними умовами навчання)* – вищий навчальний заклад державної форми власності, який здійснює на певних рівнях вищої освіти підготовку курсантів (слухачів, студентів), ад'юнктів для подальшої служби на посадах офіцерського (сержантського, старшинського) або начальницького складу з метою задоволення потреб Міністерства внутрішніх справ України,

Збройних Сил України, інших утворених відповідно до законів України військових формувань, центральних органів виконавчої влади зі спеціальним статусом, Служби безпеки України, Служби зовнішньої розвідки України, центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони державного кордону, центрального органу виконавчої влади, який забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері цивільного захисту [5];

- 2) у п. 7 ст. 1 Закону зазначено, що *вищий навчальний заклад* – окремий вид установи, яка є юридичною особою приватного або публічного права, діє згідно з виданою ліцензією на провадження освітньої діяльності на певних рівнях вищої освіти, проводить наукову, науково-технічну, інноваційну та/або методичну діяльність, забезпечує організацію освітнього процесу і здобуття особами вищої освіти, післядипломної освіти з урахуванням їхніх покликань, інтересів і здібностей [5].

Тобто, виходячи з визначення про вищий навчальний заклад, необхідно підкреслити, що одними з основних суб'єктів адміністративно-правових відносин у сфері надання освітніх послуг є вищі навчальні заклади України.

Також основним компонентом структури вищої освіти в Законі України «Про вищу освіту» визначається вищий навчальний заклад.

Основне призначення вищих навчальних закладів України підкреслюється в ч. 1 ст. 4 Закону України «Про вищу освіту», а саме: право на вищу освіту, що визначається за кожною людиною незалежно від її статі, раси, національності, соціального та майнового стану, роду й характеру занять, світоглядних переконань, належності до партій, ставлення до релігії, стану здоров'я та інших обставин, забезпечується розгалуженою мережею вищих навчальних закладів, заснованих на державній та інших формах власності, відкритим характером навчальних закладів, створенням умов для вибору профілю навчання відповідно до здібностей та інтересів громадян, різними формами навчання [5].

Залежно від форми власності вищі навчальні заклади засновуються на державній, комунальній чи приватній формі. *Законодавець здійснює класифікацію вищих навчальних закладів України за формою власності, а саме:*

- 1) вищий навчальний заклад державної форми власності – вищий навчальний заклад, що заснований державою, фінансується з державного бюджету й підпорядковується відповідному центральному органу виконавчої влади;
- 2) вищий навчальний заклад комунальної форми власності – вищий навчальний заклад, що заснований місцевими органами влади, фінансується з місцевого бюджету й підпорядкований місцевим органам влади;
- 3) вищий навчальний заклад приватної форми власності – вищий навчальний заклад, заснований на приватній власності й підпорядкований власнику чи власникам.

Так, І.І. Литвин підкреслює, що хоча й не всі вищеподані визначення дають змогу сформулювати чітко уявлення про юридичну природу вищого навчального закладу, оскільки в більшості з них акцентується увага лише на його функціональному призначенні, втім усе ж таки можемо зробити висновок, що навчальний заклад являє собою установу, тобто юридичну особу публічного чи приватного права [9, с. 99].

Чинне законодавство визначає, що вищий навчальний заклад, незалежно від форми власності, тільки через умови здійснення ним освітньої організації та діяльності є юридичною особою.

Закріпивши за вищими навчальними закладами права юридичної особи, законодавець здійснив організаційно-структурну, майнову й функціональну єдність вищого навчального закладу, установивши межі його правосуб'єктності, форми та порядок створення, реорганізації й ліквідації, а також низку інших особливостей, що в загальній сукупності визначають правовий статус вищого навчального закладу як юридичної особи.

У процесі організації та діяльності вищий навчальний заклад самостійно використовує бюджетні й позабюджетні кошти відповідно до загального кошторису, що затверджується органом управління, у порядкуванні якого перебуває вищий навчальний заклад.

Організація державного вищого навчального закладу відображається в адміністративно-правовому акті, який фіксує факт його створення, визначає його місце в системі вищої освіти, встановлює його підлеглисть, найменування й місце розташування. Більшість державних вищих державних закладів, що існують сьогодні, були створені в розпорядчому порядку, за умов якого державна реєстрація не була потрібна.

Історично склалося так, що створилися особливі традиції адміністративно-правові відносини держави й вищих навчальних закладів України. Ідеологія організації та діяльності вищих навчальних закладів розглядала як засіб виховання й підготовки кадрів «нової» формації.

Держава формувала вимоги до структури, технології і якості навчальної діяльності, виступала замовником і здійснювала нормативно-планове фінансування навчальної організації та діяльності, є єдиним покупцем продукції вищих навчальних закладів України.

У рамках цієї парадигми забезпечувалося репродукування централізованих і детермінованих адміністративно-правових відносин усередині вищих навчальних закладів України.

Зміна соціально-політичного контексту держави тим не менше не вплинула істотно на зміст ставлення держави до вищих навчальних закладів України, які переважно розглядаються як «фабрика» фахівців для задоволення потреб народного господарства.

Суперечність виникає внаслідок втрати початкового уявлення про вищі навчальні заклади, які посідають своєрідне місце в системі адміністративно-правових відносин.

Так, концепція „Universitas litterarum” фон Гумбольдта з’явилася на початку XVIII ст., її було покладено в основу навчальної діяльності провідних вищих навчальних закладів світу. Вищий навчальний заклад розглядається як унікальний самоврядний заклад із академічними місією й призначенням, він має бути морально та інтелектуально незалежним від політичної й економічної влади.

Практика організації та діяльності вищих навчальних закладів України є вагомим чинником соціально-економічного розвитку держави. У свою чергу, вищі навчальні заклади України є інституцією держави, тому мають знаходитися за межами державного втручання. Їх відповідальність – це відповідальність перед державою й суспільством.

Сьогодні вищі навчальні заклади України функціонують у середовищі, яке оцінює їх у термінах продуктивності й конкурентоспроможності, від них вимагається бути прибутковими і сприяти економічній конкурентоспроможності. Організація та діяльність вищих навчальних закладів стала більше приватним товаром, ніж суспільним благом: професорсько-викладацький склад розглядається як постачальник послуг, студенти – як їхні споживачі.

Організація та діяльність вищих навчальних закладів є соціальною функцією, що виникає з потреб суспільства як самодостатньої системи й здійснюється у відповідних державних, приватних, комунальних формах шляхом організаторської діяльності спеціально створеної для цього групи органів, а саме вищих навчальних закладів України.

Так, організації та діяльності вищих навчальних закладів України притаманно те, що виконавча діяльність є їх основним призначенням і становить важливу сторону характеристики змісту цього виду організації та діяльності, яка органічно пов’язана зі здійсненням безпосереднього управління економічною, соціально-культурною й адміністративно-політичною організацією та діяльністю вищих навчальних закладів, а саме розпорядчою діяльністю.

Адміністративно-правова організація та діяльність вищих навчальних закладів України полягає у виконавчій і розпорядчій діяльності системи вищих навчальних закладів, покликаних здійснювати на основі законодавчих і нормативно-правових актів прогнозування й координацію організації та діяльності різних ланок вищих навчальних закладів, облік і контроль за розпорядженням матеріальними й фінансовими ресурсами, кадрову роботу, застосування моральних і матеріальних стимулів, заходів дисциплінарного й адміністративного впливу.

Тому вищий навчальний заклад, відповідно до Закону України «Про вищу освіту», має право на таке:

- визначати зміст освіти з урахуванням державних стандартів та освітньо-професійних програм, установлених відповідно до рівнів акредитації;

- готувати фахівців за державним замовленням галузевих міністерств, підприємств, установ, організацій незалежно від форм власності, місцевих органів виконавчої влади, громадських організацій і за договорами з фізичними та юридичними особами;
- надавати фізичним і юридичним особам платні послуги з освітньої діяльності в галузі вищої освіти й науки та пов'язаних із ними інших галузей діяльності;
- видавати документи про вищу освіту державного зразка з акредитованих напрямів (спеціальностей) тощо [5].

Основними формами організації та діяльності вищих навчальних закладів України є такі:

- а) проведення матеріально-технічних і організаційних дій, що виникають із призначення вищих навчальних закладів;
- б) укладання адміністративних і цивільно-правових угод стосовно управлінських чи майнових інтересів вищих навчальних закладів;
- в) видання в межах компетенції нормативно-правових актів управління;
- г) здійснення заходів заохочення;
- д) застосування на основі закону й нормативно-правових актів примусових заходів в адміністративному порядку.

Виходячи із цього, можемо констатувати, що раціональна організація та діяльність вищих навчальних закладів України вимагають здійснення навчальної діяльності, яка повинна забезпечити правильний вибір управлінської діяльності.

В Україні правила й регламенти, включаючи акредитацію, стандарти освіти, вимоги до рівня кваліфікацій, і суворі дисципліна академічного процесу використовуються державою як інструменти адміністративного контролю. Часто інструмент стає важливішим, ніж власне регулювання.

У вищому навчальному закладі, який здійснює навчальну та наукову діяльність, зрештою, вирішуються властивими йому засобами одні й ті завдання, сприяючи пізнанню об'єктивних законів розвитку природи та суспільства, виявленню природних багатств, захисту зовнішнього середовища і здоров'я людини, розвитку техніки, удосконаленню форм суспільного устрою, створенню творів мистецтва, формуванню сучасного світогляду людей.

Вищий навчальний заклад, де зосереджено величезний науковий потенціал, має бути центром науково-дослідницької діяльності, активним розповсюджувачем знань, що мають життєво важливе значення для суспільства й держави.

Вищі навчальні заклади України покликані не лише безперервно розвивати навчальну, наукову та дослідницьку організацію й діяльність, а й педагогічно освоювати новітні досягнення науки, прискорювати їх уведення до навчального процесу.

Держава, розбудовуючи систему вищих навчальних закладів України, інвестує у власне майбутнє, тому що ця соціальна сфера покликана задовольнити інтереси та потреби здобувачів вищої освіти в якісній фаховій професійній підготовці, здійснювати підготовку до життя в соціумі, сприяти формуванню в молодих громадян громадянської свідомості, активної життєвої позиції в суспільних та адміністративно-правових відносинах у державі.

ЛІТЕРАТУРА

1. Валеев Р.Г. Освітнє право України : [навчальний посібник] / Р.Г. Валеев. – Луганськ : Луганська правова фундація, 2011. – 287 с.
2. Великий тлумачний словник сучасної української мови (з дод. і допов.) / уклад. і голов. ред. В.Т. Бусел. – К. : Ірпінь : ВТФ «Перун», 2005. – 395 с.
3. Губерська Н.Л. Адміністративні процедури у сфері вищої освіти : дис. ... докт. юрид. наук : спец. 12.00.07 «Адміністративне право і процес ; фінансове право ; інформаційне право» / Н.Л. Губерська ; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. – К., 2015. – 440 с.
4. Правовий статус [Електронний ресурс] // Вікіпедія. – Режим доступу : <https://uk.wikipedia.org/wiki>.

5. Про вищу освіту : Закон України [Електронний ресурс] // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 2014. – № 37–38. – Ст. 2004. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>.
6. Зінковський Ю.Ф. Вищий навчальний заклад / Ю.Ф. Зінковський // Енциклопедія освіти / Акад. пед. наук України ; головний ред. В.Г. Кремень. – К. : Юрінком Інтер, 2008. – С. 100-101.
7. Про вищу освіту : Закон України від 1 січня 2002 р. № 2984-III // Освіта України. – 2002. – № 17. – С. 2-6.
8. Стратегія модернізації України. Бачення незалежних експертів // ДТ. – 2009. – 12-18 грудня.
9. Литвин І.І. Адміністративно-правові засади діяльності навчальних закладів / І.І. Литвин // Юридичний науковий електронний журнал. – 2016. – № 3. – С. 98-101.
10. Панькова Н.М. Ідея університета в сучасній освітній парадигмі [Електронний ресурс] / Н.М. Панькова. – Режим доступу : http://www.lib.tpu.ru/fulltextiv/Bulletin_TPU/2007.pdf.
11. Про освіту : Закон України від 23 травня 1991 р. № 1060-XII // Відомості Верховної Ради УРСР. – 1991. – № 34. – Ст. 451.
12. Освітнє право : навчальний посібник [для студентів гуманітарних ВНЗ] / [авт. кол. : В.В. Астахов, К.В. Астахова, О.Л. Войно-Данчишина та ін.] ; за заг. ред. В.В. Астахова ; Нар. укр. акад. ; Між нар. фонд «Відродження». – Х. : Вид-во НУА, 2011. – 188 с.
13. Шевченко Л.С. Модернізація вищої юридичної освіти в Україні : сутність, моделі, умови здійснення / Л.С. Шевченко // Електронне наукове фахове видання Нац. унів. «Юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого». – 2011. – № 1. – С. 5-17.

REFERENCES

1. Valeev, R.H. (2011), *Osvitne pravo Ukrayiny : navchalnyi posibnyk* [Educational law of Ukraine : textbook], Lugansk legal fund, Lugansk, Ukraine.
2. Busel, V.T. (editor), (2005), *Velykyi tlumachnyi slovnyk suchasnoyi ukrayinskoyi movy (z dod. i dopov.)* [Great explanatory dictionary of modern Ukrainian language (with additions)], VTF «Perun», Irpin, Ukraine.
3. Huberska, N.L. (2015), “Administrative procedures in the field of higher education”, Thesis abstract for Doct. Sc. (Jurisprudence), 12.00.07 Kyiv national university of the name of T. Shevchenko, Kyiv, Ukraine.
4. “Legal status”, *Vikipediya*, available at : <https://uk.wikipedia.org/wiki>.
5. “On Higher Education” : Law of Ukraine, *Vidomosti Verkhovnoyi Rady Ukrayiny*, 2014, no. 37-38, art. 2004, available at : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>.
6. Zinkovskiy, Yu.F. (2008), “Higher educational establishment”, *Entsyklopediya osvity* [Encyclopaedia of education], Yurinkom Inter, Kyiv, pp. 100-101.
7. “On Higher Education” : Law of Ukraine on 1 January 2002 № 2984-III, *Osvita Ukrayiny*, 2002, no. 17, pp. 2-6.
8. “Strategy of modernization of Ukraine. View of independent experts”, DT, 2009, December 12-18, Kyiv, Ukraine.
9. Lytvyn, I.I. (2016), “Administrative legal foundations of activity of educational establishments”, *Yurydychni naukovyi elektronnyi zhurnal*, no. 3, pp. 98-101.
10. Pankova, N.M. “A concept of university in modern educational paradigm”, available at : http://www.lib.tpu.ru/fulltextiv/Bulletin_TPU/2007.pdf.
11. “On Education” : Law of Ukraine on 23 May 1991 № 1060-XII, *Vidomosti Verkhovnoyi Rady URSR*, 1991, no. 34, art. 451.
12. Astakhov, V.V., Astakhova, K.V., Voyno-Danchishina O.L. et al. (2011), *Osvitne pravo : navchalnyi posibnyk dlya studentiv humanitarnykh VNZ* [Educational law : textbook for students of humanitarian higher educational establishments], Vyd-vo NUA, Kharkiv, Ukraine.

13. Shevchenko, L.S. (2011), “Modernization of higher legal education in Ukraine : essence, models, conditions of implementation”, *Elektronne naukove fakhove vydannya National university «Legal academy of Ukraine of the name Yaroslav Mudryi»*, no. 1, pp. 5-17.

УДК 351.713: 346.2 (477)

ЩОДО ПИТАННЯ ПРО ВЗАЄМОДІЮ ОРГАНІВ ДОХОДІВ І ЗБОРІВ ІЗ СУБ'ЄКТАМИ ГОСПОДАРЮВАННЯ

Прокопенко В.В., к.ю.н., доцент

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
вул. Фонтанська дорога, 23, м. Одеса, Україна
prokopenkovv@rambler.ru*

Стаття присвячена дослідженню правового регулювання порядку взаємодії органів доходів і зборів із суб'єктами господарювання. Акцентується увага на відсутності законодавчого визначення поняття «взаємодія» та на термінологічних невідповідностях щодо суб'єктного складу взаємодії. Виокремлено і проаналізовано форми взаємодії органів доходів і зборів із суб'єктами господарювання – інформування, консультування, планування, реалізація спільних заходів.

Ключові слова: взаємодія, суб'єкти господарювання, напрям взаємодії, форма взаємодії, меморандум, оптимізація методів роботи органів доходів і зборів.

К ВОПРОСУ О ВЗАИМОДЕЙСТВИИ ОРГАНОВ ДОХОДОВ И СБОРОВ С СУБЪЕКТАМИ ХОЗЯЙСТВОВАНИЯ

Прокопенко В.В.,

*Национальный университет «Одесская юридическая академия», Фонтанская дорога, 23, г. Одесса, Украина
prokopenkovv@rambler.ru*

Статья посвящена исследованию правового регулирования порядка взаимодействия органов доходов и сборов с субъектами хозяйствования. Акцентируется внимание на отсутствии законодательного определения понятия «взаимодействие» и на терминологических несоответствиях относительно субъектного состава взаимодействия. Выделены и проанализированы формы взаимодействия органов доходов и сборов с субъектами хозяйствования – информирование, консультирование, планирование, реализация совместных мероприятий.

Ключевые слова: взаимодействие, субъекты хозяйствования, направление взаимодействия, форма взаимодействия, меморандум, оптимизация методов работы органов доходов и сборов.

ON THE ISSUE OF INTERACTION OF THE AUTHORITIES OF REVENUES AND FEES WITH ECONOMIC ENTITIES

Prokopenko V.V.

*National university “Odessa law academy”, Fontanska road, 23, Odesa, Ukraine
prokopenkovv@rambler.ru*

The article focuses on investigations of legal regulation of the interaction of the authorities of revenues and fees with economic entities. Attention is focused on the absence of a legislative definition of “interaction” and inconsistencies in terminology regarding the subject composition of interaction. Thus in the title of Chapter 77 of the Customs Code of Ukraine (hereinafter – CC of Ukraine) “entrepreneurs” are specified, while in art. 562 of CC of Ukraine contained in the above chapter “economic entities” are specified. It is emphasized that the text of CC of Ukraine also contains and others close to these terms such as “foreign economic activity subjects”, “enterprises”. It is proved the necessity of altering the title of Chapter 77 of CC of Ukraine to remove the term “entrepreneurs” and using the term “economic entities”.

It is emphasized that the authorities of revenues and fees establish and maintain official consultative relations with economic entities in two ways: the conclusion of memoranda of understanding to develop cooperation; ensuring the participation of economic entities in improvement of customs control and optimization of working methods of the authorities of revenues and fees.

It is proved that the practice of concluding memorandum of understanding with economic entities has significantly improved the conditions and quality of their interaction. It is set the open dialogue between the parties that are equal in these respects in which each of the parties offers his vision. It is noted that the legal value of these memoranda is